

НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Божко К. Р.
студентка магістратури
факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Коваль В. О.
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Питання ставлення людини до довкілля, з'ясування місця і ролі людини щодо природи постає гостро у всьому світі та набуває дедалі більшої актуальності планетарного характеру. Саме тому на особливу увагу заслуговує екологічна освіта майбутніх учителів, високий рівень професійної підготовки якої є потенційною позитивною умовою масштабного впливу на формування екологічної культури школярів. Формування у студентів вищих педагогічних закладів глибоких переконань щодо необхідності природоохоронної діяльності викликане нагальною потребою української держави у кваліфікованих спеціалістах з екологічного виховання підростаючого покоління [3].

З огляду на зазначене, одним із пріоритетних напрямів вищих педагогічних навчальних закладів є формування системи освіти та підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі виховання екологічної культури й усвідомлення необхідності застосування природозбережувальних технологій.

Науково-теоретичну основу дослідження склали праці, у яких висвітлена проблема наступності та шляхи її реалізації в навчанні і вихованні на різних вікових етапах (Б. Ананьєв, Ю. Бабанський та ін.); розкрито особливості організації педагогічного процесу в дошкільній та початковій школі, з ознайомленням дошкільників і учнів молодших класів з природою (Н. Бібік, Н. Коваль, А. Васильєва, І. Зверев, В. Бондаренко, З. Плохій, Г. Марочко, Д. Мельник, Н. Лисенко, Л. Нарочна, С. Ніколаєва, П. Саморукова, Н. Пустовіт, Г. Пустовіт, Д. Хайдурова, Н. Яришева, В. Лисенко та ін.), тенденції розвитку екологічної освіти і виховання (О. Малей, Н. Яковлева, Е. Абрамян, В. Липи-

цький, І. Зверев); особливості формування екологічного мислення і свідомості у майбутніх учителів початкової школи (Л. Герасимчук, І. Палеха, В. Крисаченко, О. Дякова, Н. Левчук, Я. Мовчан); формування екологічної компетентності особистості (Я. Логвінова, В. Подоляк, А. Циганенко, Л. Руденко, І. Бойчук, А. Урсул, В. Панов).

Про вплив природи на розумовий розвиток, на формування моральних та естетичних якостей особистості писали видатні педагоги: Ж. Ж. Руссо, Й. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинський, Г.Г. Ващенко, В.О. Сухомлинський [1].

Найбільш ефективний шлях до підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 «Початкова освіта» вбачаємо у формуванні екологічної свідомості особистості педагога. Нами було проведено дослідження, мета якого полягала у виявленні ставлення студентів до сучасних екологічних проблем, пошуку шляхів їх вирішення та перевірка готовності майбутніх педагогів початкової школи до впровадження в освітній процес екологічної діяльності учнів. Дослідження проводилось на факультеті дошкільної, початкової освіти та мистецтв, спеціальність «Початкова освіта» Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Аналіз анкет показав, що до причин стрімкого зростання інтересу людства до вирішення екологічних проблем, наприкінці ХХ початку ХХІ століття, належать розбудова та зростання кількості заводів, фабрик, підприємств важкої промисловості та потрапляння відходів в навколишнє середовище. До даної думки притримуються 34,5% опитаних студентів. 51,7% респондентів відповіли, що зростання інтересу до вирішення екологічних проблем відбулося через те, що люди побачили наслідки своєї згубної діяльності, до: яких відносяться: зміна погодних умов, клімату, забруднення Світового океану, екологічні катастрофи, поява «нових» хвороб та вимирання флори і фауни (рис. 1).

На запитання щодо найбільш ефективних методів, прийомів, форм роботи для формування екологічної свідомості підрастаючого покоління віднесли такі, як: 27,6% майбутніх вчителів вказали про пояснення, перегляд відеороликів екологічного спрямування, розповідь вчителя про природу та навколишній світ. 17,3% вважають найбільш ефективними екскурсії в природу, висадження рослин, прибирання лісів та парків. Також 17,3% опитаних пропонують під час екологічного виховання школярів звертати увагу на життєвий досвід учнів, проводити паралелі між власним прикладом та навчальним матеріалом. 3,4% радять частіше проводити конкурси та вікторини екологічного спрямування. У тому числі 3,4% опитаних вважають, що доцільно організувати куточок живої природи та проводити різноманітні досліді. 6,9% переконані, що необхідно навчати учнів початкової школи читати та привчати сортувати сміття та мінімізувати використання пластику (рис. 2).

Рис. 1. Причини стрімкого зростання інтересу людства до вирішення екологічних проблем

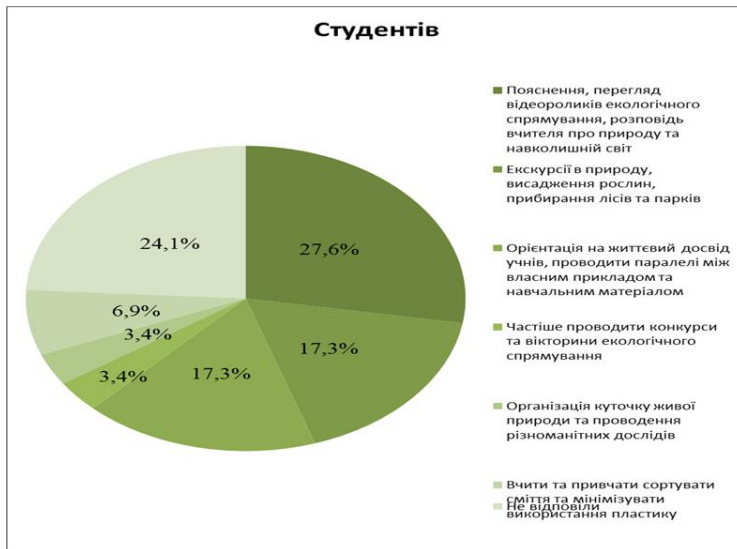

Рис. 2. Найбільш ефективні методи, прийоми, форми роботи для формування екологічної свідомості підростаючого покоління

Для покращення екологічної ситуації респондентами були запропоновані шляхи поліпшення екологічної ситуації. Анкетування студентів виявило, що тільки 10,3% опитаних готові сортувати сміття та брати участь у заходах з прибирання територій; 10,3% респондентів указали, що можуть сортувати сміття та купувати товари в екологічно безпечній упаковці. Стільки ж відсотків опитаних студентів вже сортують сміття, купують товари в екологічно безпечній упаковці, беруть участь в екологічних заходах і прибиранні територій.

Отже, можемо зробити висновок, що формування стійких екологічних переконань майбутніх учителів сприяє професійній підготовці, готує їх до здійснення екологічної діяльності з молодшими школярами, спрямованої на збереження природних ресурсів та довкілля. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у визначенні загальних умов та шляхів формування екологічної компетентності майбутніх фахівців початкової школи, ознайомленні з різноманітними формами і методами роботи з молодшими школярами, формування у них природоохоронних умінь та навичок.

Список літератури:

1. Бех І.Д. Проблема методів виховання в сучасній школі. Педагогіка і психологія. 1996. № 4. С. 136–141.
2. Боярова Л. М. Екологічне виховання молодших школярів : система роботи початкового навчання та виховання. 2015. № 4-5. С. 52–66.
3. Іванова О. Формування екологічної культури. Початкова школа. 1998. № 8. С. 40–42.
4. Шаульська, Ю. Екологічне виховання в аспекті початкової школи. 2012. № 46 (груд.). С. 2–4.

Левицька А. І.

аспірантка кафедри педагогіки

Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, Україна

ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ОСОБИСТІСНИЙ КРИТЕРІЙ

Важливу роль у професійній діяльності будь-якого фахівця відіграють його особистісні якості. Зважаючи на це, у структурі готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії було обрано афек-